

RENAȘTEREA

ORGANUL OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE
A VADULUI, FELEACULUI, GEOAGIULUI ȘI CLUJULUI

Redacția și Administrația:
CLUJ, Str. Iuliu Maniu Nr. 31

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ
Abonament: 500 Lei la an

Redactor responsabil:
Protoiereu DUMITRU ANTAL

CUPRINSUL:

d. a.: Îngrijorări pentru viitor.

S. Vlad: Câteva însemnări pe marginea unui articol.

Prof. Dr. G. L. Muntean: Noua dreptate.

Personalitatea lui Iisus.

Cronică. — Convocarea conferinței de primăvară a preoțimei tr. Baia-mare. — Comunic. oficial.

Îngrijorări pentru viitor.

În adunările eparhiale din cuprinsul vechiului regat, convocate în sesiune extraordinară pentru a face alegerea membrilor în Congresul național bisericesc, — alegere ce se putea face tot așa de bine și în adunările ordinare legale, — s'au ivit aprige dispute în legătură cu amestecul politicei în alegerile eparhiale, continuate apoi cu aceeași vehemență și în parlament. Rezultatul alegerilor membrilor în Congresul național bisericesc, în covârșitoare majoritate de nuanță politică liberală, a avut ca urmare dimisia din adunările eparhiale a dlui I. Mihalache, fost ministru național-țărănist și a dlui C. Argetoianu, actualul ministru de finanțe, cât și supărarea altora cari încă nu și-au dat dimisiile.

Amestecul politicei de partid în alegerile eparhiale, — amestec de care eparhia noastră din fericire a avut parte numai în vre-o două locuri, — este și va fi detestată de către toți fiii binevoitori ai bisericii noastre.

Toate cercurile bisericești sunt preocupate de aflarea mijloacelor legale, cari ar putea înlătura amestecul politicei de partid în alegerile bisericești, indiferent că sunt de congres, eparhiale sau parohiale. Î. P. Sf. Sa Patriarhul *Miron*, în cuvântarea de deschidere a adunării eparhiale, a preconizat ideia alegerii deputaților mireni numai de către membrii consiliilor parohiale. Această restrângere a votanților și dacă nu va putea înlătura politica, va face ca lupta să fie mai restrânsă. Până la modificarea

legii de organizare bisericească, cum se proiectează, se vor afla și alte mijloace, între carivor fi și condițiunile de candidare. Asupra acestei chestiuni vom reveni.

În vechiul regat culoarea politică a alegerilor eparhiale, pe lângă mireni, în mare măsură au dat-o și unii preoți, partizani pătimiși ai diferitelor partide. Unul din ei, de curând a și fost arestat pe motiv că a falsificat procesul verbal de alegere. Iată pentru ce ar trebui luată o măsură de restricție și pentru preoți. Să se hotărască oprirea preoților de a mai face politică militantă de partid. Atunci cred că ar înceta și prigoana pornită în contra bisericii noastre pe motivul, nearătat pe față, scris însă în jurnalele din București, că majoritatea episcopilor, a protopopilor și preoților fac politica unui partid de opoziție.

Politicianii, în luptele lor nu se uită că prigonind persoane, prigonesc și instituția pe care o servesc, târându-o în prăpastie și în destrămare.

Trebue să ne trezim cu un ceas mai de vreme, căci, când biserica va cădea jertfă luptelor dintre partide, prietini de astăzi ușor se vor transforma în neprietini. În politică nu contează nici cinstea, nici recunoștința. Ești prețuit până reprezinti o forță electorală, când n'o mai ai, ești lăsat în drum cu carul înpotmolit.

Sfântul Sinod, ar fi de dorit să ia în serioasă discuțiune această chestiune și să o soluționeze cât mai în grabă.

d. a.

Câteva însemnări pe marginea unui articol.

— Metehnele ortodoxiei noastre sau de ce activitatea noastră pastorală nu produce rezultate dorite? —

Articolul de care ne ocupăm, este o lucrare cetită la conferința preotească din Câmpeni, unde trebuia să se trateze ca temă: Cum îți pregătești credincioșii pentru sf. taină a mărturisirii și a cuminecaturii? Părintele Todea ne spune singur cum concepea D-sa altădată ca preot tânăr să facă o astfel de lucrare. „Dai definiția tainei, ticluiești câteva amplificări și adăugiri ca să se umple mai multă hârtie și — lucrarea — e gata“. Noi o spunem fără nici un înconjur că și azi mulți tot așa-și prepară temele pentru conferințele preotești. Timpul de citire și meditație — după cum ne spune autorul — i-a schimbat această concepție și azi își dă seama despre rolul adevărat al preotului. Sfinția Sa, după cum reiese din lucrare, are în urmă deja o activitate pastorală îndelungată. În urma acestui fapt, era cel mai competent să vorbească, despre tema care s'a pus, adică: Cum pregătim noi credincioșii pentru mărturisire?

Pentru taina mărturisirii nu-ți poți prepara credincioșii printr'o predică de ocazie, ori cât de strălucit ar fi ea făcută și ori cât de pătrunzător ar fi rostită. Pentru taina mărturisirii îi prepari într'o muncă stăruitoare și obositoare de fiecare zi, o muncă, care poate durează zeci de ani, pentru ca să ajungi la rezultat. Iată pentru ce zic că a răspunde unci astfel de teme, era chemat un om, care în urma sa are o activitate pastorală destul de lungă.

Mărturisirea în activitatea pastorală este un seceriș. Și ca oricărui seceriș trebuie să-i premeargă alte lucruri pregătitoare, și păstorii sufletești a unui popor de economi în marea lor majoritate, au ocazie să se convingă despre acest adevăr an de an. Economul an de an brăzdează, răscolește adânc pământul, numai după aceea aruncă în el sămânța, urmează apoi plivitul, ori săpatul și numai la urmă secerișul sau culesul. Așa concep eu și taina mărturisirii, ca un seceriș, sau cules, căruia trebuie să-i premeargă o muncă stăruitoare și îndelungată, pe de o parte asupra ta însuși

ca preot, iar pe de altă parte asupra poporului. Sufletul poporului trebuie să-l răscolești, să tragi brazele adânci în el, să-ți cerni bine semința pe care o arunci prin cuvânt și exemplu și apoi să plivești cu stăruință măracinii ce răsar din semințele aruncate de alți nepoftiți în ogorul tău pastoral. În forma aceasta înțeleasă pregătirea pentru taina mărturisirii, autorul ne-ar fi putut povesti despre felul D-sale de a munci, despre mijloacele folosite și rezultatele ajunse. Căci pregătirea pentru mărturisire, cuprinde în sine întreaga activitate pastorală. Ceia ce m'a făcut să mă opresc asupra articolului Părintelui Todea și să-mi permit câteva observații, sunt constatările pe cari le face sfinția sa, mai ales influința rea pe care această concepție ar putea-o avea asupra preoților tineri.

„Cauzele pentru cari activitatea noastră pastorală nu produce roade, trebuie căutate *„în mentalitatea și structura sufletească și a noastră și a poporului nostru“*.

„Poporul român e superficial în ale credinței religioase“ și spre a dovedi aceasta, arată că strămoșii noștri erau tot așa și „când poporul român are astfel de obârșii, nu-i mirare că sentimentul religios, cât este, a rămas superficial, cum îl vedem azi cu ochii“. Sfinția Sa menționând superstițiile pe cari noi le păstrăm și ironiile fulgerătoare ale poporului la adresa preoților se întreabă: „Aceasta-i creștinismul și ortodoxismul românului de care se face atâta paradă la zile mari?“ În sprijinul convingerilor Sfinției Sale, că poporul român nu-i religios, citează pe Obdenaru, Ralea, Danielescu, dar mai ales Drăghicescu. „Iată ce spune Drăghicescu: Românii sunt dintre toate națiunile creștine de orice rit, poporul cel mai ateu, cel mai sceptic, cel mai puțin credincios“. Prin faptul că părintele Todea citează aceste cuvinte în sprijinul celor susținute de Sfinția Sa, însemnează că și-le însușește. Această afirmație pare foarte stranie. Dacă poporul român este cel mai ateu, cel mai sceptic, atunci Părintele Todea care o afirmă, pare ca un legionar bătrân și încercat care aruncă armele și spune celor ce se pregătesc să intre în luptă, pe acest teren orice sfortare e zadarnică. Ce efect vor avea cuvintele Sfinției Sale asupra ti-

nerilor voluntari, ce se pregătesc pentru lupta ce au s'o dee pe terenul pastoral, când aud că pe acest teren nu mai e nimic de sperat? Acest fapt m'a îndemnat să mă opresc puțin asupra celor scrise de Sfinția Sa.

Părintele Todea prea s'a lăsat influențat de ideile lui Drăghicescu, exprimate mai ales în cap. IX. din „Psihologia poporului român“.

Ceea ce susține dl Drăghicescu în cap. II. al cărții sale, cu privire la caracterul pur formalist al religiei Romanilor și pe cari și Părintele Todea le adoptă, nu pot fi susținute în întregime și atunci nici concluziile la cari ajunge dl Drăghicescu, nu pot fi subscrise fără nici un control. Iată ce scrie Gaston Boissier, unul din cei mai buni cunoscători ai relig. romane: „Nici un popor nu a posedat vr'odată un Pantheon mai vast și se pot aplica Italiei întregi cuvintele pe cari un romancier din epoca imperială le împrumută unei femei din Campania: „Țara noastră e așa de populată de divinități, că e cu mult mai ușor a întâlni un zeu de cât un om“.¹⁾ Aceasta judacată se referă la starea rel. a Romanilor înainte de era creștină. Același autor voind să dea o caracterizare generală a rel. rom., iată ce scrie: „Un critic din zilele noastre are dreptul de a aplica religiunii romane ceia ce Cicero zicea de filozofia lui Socrate: „Ea asemenea a făcut să se coboare divinitatea din ceriu, a fixat-o pe pământ, a introdus-o chiar în casă și a forțat-o să normeze viața și obiceiurile oamenilor“²⁾. Iar în prefața cărții, pag. VII. scrie: „Religiunea este amestecată în toate, chiar și în aceea ce la început i-a fost foarte contrar (filosofie). În secolul al II-lea filozofii sunt aproape toți credincioși și chiar superstițioși“. Din aceste câteva rânduri reeasă deja, că e greu să subscii concluziunii că stremoșii noștrii au fost nește formalști seci în ale relig. Da! Religiunea romană a traversat și ea epoci critice unde se punea pond numai pe forme și acesta tendință era stimulată chiar de conducători. Dar dacă ținem seamă că Pontifex

Maximus era cezarul, atunci știm că capul statului obliga numai la forme, căci numai de aceste avea nevoie pentru menținerea unității în stat. Aici avem de a face cu partea oficială a religii, care era pusă în serviciul statului, dar religia, ca să zicem neoficială, și pe noi aceasta ne interesează, era altfel. Acolo, unde la tot pasul „întâlnești mai curând un zeu de cât un om“, unde e „un Pantheon așa de bogat“, acolo unde „Dzeu coborît din ceriu și fixat pe pământ... forțat fiind de a normă viața și obiceiurile oamenilor“, acolo nu mai poți susține că ai de a face cu un popor necredincios a cărui religie se rezumă la nește simple forme. A fost epoci când formalismul era atotstăpânitor, dar aceste sunt epoci de decădere religioasă, iar statul cerea numai împlinirea acestor forme, căci numai de ele avea nevoie în vederea scopurilor sale.

Acum să trecem la poporul nostru. Da, poporul nostru e formalist. Dl Drăghicescu citează la pagina 378—379 din cartea dlui Rădulescu Motru: „Cultura română și politicianismul“, dar numai ceia ce-i convine Dsale. Dacă dl Todea ar fi cetit pag. 144—164 din această carte, ar fi văzut rolul mare ce l-a avut cultivarea formalismului la popoarele din orientul Europei; ar fi văzut, ce școală admirabilă a fost ortodoxia pentru aceste popoare și ce rost a avut cultivarea acestor forme și pentru poporul nostru. Dar din faptul că religia așa cum a fost ea practică de poporul nostru, s'a redus la forme, nu înseamnă că suntem un popor ateu.

Faptul că suntem strănepoții Romei, nu ne îndreptățește de loc să afirmăm acest lucru. De altfel e un lucru hazardat să aplici — cum face dl Drăghicescu — timbrul ateismului unui popor întreg. Am între mâni o carte, care se adresează credincioșilor ca și ateilor de o potrivă. Un capitol din această carte poartă titlul: „Ateismul modern este el nereligios?“ Autorul, după ce analizează ideile și felul de purtare a unor atei declarați, ajunge la concluzia, că „ateismul modern nu este nereligios“.

Atunci putem noi aplica timbru ateismului și scepticismului unui popor întreg? Ce rost mai are preoțimea care poartă și

¹⁾ Gaston Boissier: „La Religion Romaine D'auguste aux Antonius“. Ed. VII. Tom. I, pag. 8.

²⁾ Același pag. 33.

ea acest sigil al ateismului, căci doar și ea face parte din același popor? Superstițiile de cari părintele Todea amintește, oare sunt ele o dovadă a necredinții poporului? Nu satisfac ele tocmai necesitatea religioasă? Oare apariția sectelor, sau activitatea părintelui V. Trifa nu ne servesc de nici un argument, încât să declarăm că poporul român e nereligios, deci activitatea pastorală nu poate da roade? „Românul nici odată nu și-a bătut capul cu metafizica religiei de aceea nici n'a înțeles-o“. Când și cine era să se avânte în sferile înalte ale metafizicii, când știm la ce se reducea pregătirea preoților noștri până bine de curând. Pe timpul episcopului Nichifor, deci la sfârșitul sec. al 18-lea, unii preoți se scuzau că abea știu scrie.

În Moldova prima școală pentru pregătirea de preoți, se înființează abea la începutul secolului 19, în Muntenia abea Regulamentul organic prevede înființarea de seminarii pentru pregătirea de preoți. Ne mai putem noi mira de analfabetismul nostru religios, când însuși preoții erau analfabeți și în astfel de împrejurări mai putem noi vorbi de avânturi în operele metafizice?

Să nu se confunde însă ignoranța cu necredința. Poporul nostru e ignorant din punct de vedere creștin, dar nu ireligios. Cine răsfoiește vol. II. din Istoria desrobirilor religioase din sec. XVIII, de dl Silviu Dragomir, se va convinge că un popor care a suferit atâta pentru credința sa, nu poate fi declarat necredincios, căci atunci nici martirilor din primele veacuri creștine, nu li se mai poate atribui meritul de a fi suferit pentru credința lor. Deci avem de a face cu ignoranți în cele religioase iar nu cu necredincioși ori ireligioși. Dar aceasta însemnează că acolo unde e ignoranță iar nu necredință, e un teren foarte bun de muncă.

Cât privesc ironiile fulgerătoare pe cari poporul le face la adresa preotului, nu sunt rezultatul unei necredințe și de multeori exprimarea unui dureros adevăr. Le înțelegem mai ales când „ne dăm seama de rolul trist pe care-l jucau oamenii legii creștine de neam strein în destinele țării..., ...atunci înțelegem de ce oamenii bisericii sunt așa compromiși“.

Dacă cineva ar face o anchetă printre păstorii sufletești ai satelor noastre, asupra cărților religioase cetite, asupra problemelor religioase pe cari și le-au pus, asupra crizelor și frământărilor sufletești produse pe urma acestor probleme de ordin religios, sunt sigur că acel cineva ar ajunge la convingerea că nu în structura sufletească a poporului nostru zac cauzele insuccesului activității noastre pastorale, — ci aiurea.

Sofron Vlad.

„PREDICA DE PE MUNTE“

Noua dreptate.

(Matei 5, 21—6, 34.)

Rugăciunea se pierde în cuvintele ultimei cereri: „Și ne izbăvește de cel viclean“. Ideea exprimată nu este o simplă repetiție într-o formă mai pozitivă a ideii din cererea anterioară. Ambele formează un paralelism al membrilor.¹⁾ Cadrul celei din urmă este mult mai larg. Dacă în cererea a șasea implorăm ajutorul divin în fața ispitelor, în cerea a șaptea ne exprimăm o dorință și mai mare: să fim salvați pentru totdeauna din puterea răului.

Răul, ne apare ca o putere personală, precum și este în realitate. Dela căderea omului în păcat s'a dezvoltat într-o putere distructivă periculoasă, și se năpustește asupra noastră în forma alor nenumărate ispiti ademenitoare, cu tendința de a ne captivă. Mai ușor își culege victimele printre cei loviți de nenorociri. Atunci apare în haina salvatorului și făuritorului de bucurii.²⁾

„Răul“, trebuie conceput ca o sinteză a tuturor rețelilor fizice și morale, natural fără a pierde din vedere că înapoia lor stă diavolul.³⁾

În acest senz vorbește și Mântuitorul pespre rău (Matei 5, 39; Ioan 17, 15). Noi știm însă, (însuși Iisus ne-a descoperit) că puterea răului înceată de a mai domina în lume, abia în momentul când Dumnezeu va institui împărăția sa, supunând totul voinței sale. Acest moment coincide cu revenirea Domnului la judecata finală. Astfel că cererea a 7-a, are un pronunțat colorit eshatologic, constituind o măreață încheiere a „Tatălui nostru“. Rugăciunea moare pe buzele închinătorului, într-o supremă tresărire a dorului după împărăția divină.

În textul evangheliei a treia lipsește această cerere. Critica crede, că nici nu poate fi redusă la Iisus.⁴⁾ Ar fi un adaus, care-și are originea în ur-

¹⁾ H. Gressmann u. E. Klostermann op. cit. p. 201.

²⁾ Ehrhard op. cit. p. 126.

³⁾ Steinmann op. cit. p. 111.

⁴⁾ H. Gressmann u. E. Klostermann op. cit. p. 201; Douset-Heitmüller op. cit. p. 280.

mătoarele împrejurări: Comunitățile creștine, cari steteau în mijlocul perzecuțiilor, trebuind să audă neîntrerupt dela prepoziții lor îndemnul, să se bucure de suferințe (Rom. 5, 3), au găsit în cererea a șasea o greutate. Dumnezeu i-a dus prea adânc în ispite. Au făurit deci o nouă cerere, care figurează azi în evanghelia lui Matei, ca a șaptea.

E absurd a considera ultima cerere drept un simplu adaus ulterior. Pentru autenticitatea ei vorbește lămurit ap. Pavel în ep. II. Tim. 4, 18: „Și mă va izbăvi Domnul de tot lucrul rău, și mă va mântui la împărăția Sa cea cerească...” La Luca nu o găsim, din motivul bine precizat la începutul capitolului.

Doxologia „Că a Ta este împărăția și puterea și slava în veci, Amin“, ale cărei forme vechi sunt foarte variate, este un adaus liturgic. Foarte probabil, să fie orientată după II. Tim. 4, 18.

În documentele creștine străvechi o găsim în „Învățătura celor 12 apostoli“, ca încheiere a Tatălui nostru, în forma: „că a Ta este puterea și mărirea în veci“. Iar la Hrizostom ceva mai dezvoltată: „Că a Ta este împărăția, puterea și mărirea în veci, Amin“.¹⁾

Din uzul liturgic la lectura rugăciunii domnești, s'a introdus și în textul evangheliei lui Matei.

În această privință există un deplin acord între exegeți, indiferent de nuanță confesională.²⁾

Mântuitorul înainte de a trece dela rugăciunea propusă ucenicilor Săi, revine asupra cererii a 5-a, accentuând încă odată, că iertarea greșelilor deaproapelui, este o condiție absolut necesară, pentru iertarea propriilor noastre păcate din partea lui Dumnezeu. „Dumnezeu în iubirea lui nemărginită față de oameni, ne face stăpâni iertării păcatelor noastre“.³⁾

„Cine voește să ceară dela Dumnezeu iertarea păcatelor, trebuie cu adevărat să se căiască din suflet; adevărata căință însă nu este posibilă fără de umilință, fără o recunoaștere a propriei păcătoșenii. Umlința iarăș îl determină pe om să fie aspru cu sine însuși, dar blând și iertător cu semenii săi. Deci unde nu este năzuința spre împăciuire, nu este nici umilință, unde nu este umilință, nu este căință, în fine unde nu este căință, nu poate fi nici iertarea păcatelor“.⁴⁾

c) Postul.

„Și când postiți, nu fiți ca fățarnicii triști, că își smolesc fețele lor, ca să se arate oamenilor, postindu-se. Adevăr grăesc vouă, că își iau plata lor.

Iar tu postindu-te ungeți capul tău și fața ta o spală.

Ca să nu te arăți oamenilor că postești, ci tatăl tău, Cel ce este întru ascuns. Și Tatăl tău, Cel ce vede întru ascuns, va răsplăti ție la arătare“. (6, 16—18).

Al treilea exemplu prin care Iisus evidențiază contrastul dintre noua dreptate și practică fariseică, este postul. Însuși textul ne spune că aci nu-i vorba de posturile oficiale iudaice (aceste posturi nu puteau fi ținute într'ascuns), ci numai de cele private. Posturile publice, reglementate prin Lege, cu siguranță sunt ținute cu sfințenie și de Mântuitorul, în caz contar ar fi neîntemeiată precizarea: „N'am venit să stric Legea și Profetii, ci să le împlinesc“. Ca post oficial general, prin Lege a fost decretat postul cel mare al împăcării. (Lv. 16, 29; 23, 27). Pe lângă acesta, prof. Zaharie mai cunoaște încă 4 zile de post și anume: în amintirea cuceririi Ierusalimului în anul al 11-lea al domniei lui Sedechia, în amintirea dărâmării Ierusalimului și uciderii lui Godolias, în fine în amintirea asediului Ierusalimului în anul 587. (Zah. 7, 3, 5; 8, 19).¹⁾

Cu timpul s'a format în mijlocul poporului o practică a postului, fără a fi impusă prin Lege. Măhnirea internă cu necesitate se exprimă și în extern. În V. T. avem o mulțime de exemple de această natură.²⁾

Spontana manifestare a acestor practici religioase a postului, a fost condusă de farisei în anumite ogașe. Pe timpul Mântuitorului se postea mult.³⁾

După natura postului era orientată și îngrijirea exteriorului. Când postul era mai puțin sever, se admitea spălatul și unsul părului, în schimb altă dată nu numai că negligeau aceste necesități fizice, dar erau escluse chiar și acțiunile convenționale, precum salutul. Cu un cuvânt și cu ocazia postului, se da totul numai pe aparențele externe.⁴⁾

Norma pe care o fixează Mântuitorul în legătură cu postul este: Practică postul într'ascuns, ca ori ce faptă bună. Practica fariseică este detestabilă. Postul acestor oameni este o simplă formalitate. A simulă în fața oamenilor o stare fizică deplorabilă, ca rezultat al unei înfrânări îndelungate, prin folosința de fel și fel de mijloace, este ceva amoral. Câtă nerușinare, în a vâna gloria omenească, prin acte teatrale lipsite de senz. Ce

¹⁾ Steinmann op. cit. p. 133.

²⁾ I. Sam. 1, 7; I. Sam. 20, 34; II. Sam. 12, 16; Esdr. 10, 6; Estir 4. cf. Schanz op. cit. p. 221.

³⁾ Bischoff „Jesus u. die Rabbinen“ 82—84; Schürer op. cit. p. 489—491; Felten 488; Holtzmann 350—352.

⁴⁾ Schürer op. cit. 490.

¹⁾ Steinmann op. cit. p. 111—112.

²⁾ Ibid. p. 112.

³⁾ T. Farmachides op. cit. p. 256.

⁴⁾ Bisping op. cit. p. 167.

minciună, a te arăta oamenilor că postești, neglijindu-ți exteriorul, văruindu-ți fața, rupându-ți hainele.

Vrei să postești, ai ori când posibilitatea, însă nu te arăta lumii. Exteriorul tău, înfățișarea ta externă, să nu atragă nimănui atențiunea. Îngrijește-ți ca de obicei hainele, spală-ți fața, piaptănă-ți părul, ca și când nimic deosebit nu s'ar petrece în viața ta zilnică. Ce-i mai mult este recomandabilă o atențiune deosebită dată înfățișării externe, pentruca cu atât mai ușor să fie înlăturată posibilitatea de a fi cunoscut în extern că postești.

Postul ținut într'ascuns va fi apreciat și răsplătit de Dumnezeu. Motivarea este identică cu cea din v. 4 și 6.

3. Valoarea practică a noii dreptăți.

(6, 19—34).

Ideia fundamentală exprimată în secțiunea 6, 19—34, o găsim pe scurt formulată în cuvintele versului 33: „Ci căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui, și aceste toate se vor adăuga vouă“. După ce Iisus în secțiunile 5, 21—48 și 6, 1—18, a vorbit despre ființa și exercițiul practic al noii dreptăți, în această nouă secțiune face un pas înainte, înfățișând valoarea ei practică. Și dacă în secțiunile anterioare, contrastul a fost luat din viața fariseică, cu siguranță și de astădată tabloul contrast, este o oglindă a aceleiași lumi. Temeiul îl găsim în însuși aspectul lumii fariseice. În timpul Mântuitorului, aceasta era fericita castă deținătoare de multe bunuri pământești. Legendarul Rabbi Iehuda Hanassit, care respecta banul mai mult decât ori ce, este un adevărat tip reprezentativ. Sărăcia e considerată de rabbini drept cel mai înfricoșător neajuns.¹⁾

„Valoarea practică a noii dreptăți, constă în împrejurarea, că prin aplicarea ei în viață, ajungem ceea ce singur ne este necesar: ținta supremă:²⁾ Iisus pentru a evidenția acest adevăr, se provoacă la trei exemple. În primul, arată lipsa de rațiune în năzuința de a aduna bunuri pământești, în al doilea, respinge posibilitatea de a servi concomitent lui Dumnezeu și lui Mamona (6, 24) și în al treilea, condamnă multiplele griji reclamate de viața corporală, ca fiind în contradicție cu încrederea în divinitate (6, 25—34).

(Va urma)

Prof. Dr. G. L. Muntean.

TĂLCUIRI CREȘTINEȘTI

I.

*Spre a pătrunde profunzimea tainelor terestrei vieți,
Trebue din vreme 'n vreme spre nălțimi să te îndrepti;
Pentruca focul ce zace 'n udâncimi imaginare —
Doar' prin piscuri de vulcani — câte-odată, ne apare.*

¹⁾ Steinmann op. cit. p. 133.

²⁾ Ibid. p. 138.

II.

*În păcate solidară — gloata-aceasta omenească,
Ea nu iartă niciodată, pe acel ce o demască,
Iar conducătorii ei — investiți cu „demitate“ —
Cum să 'ngăduie vre-odată
Cineva să le vâdească, odioasele lor fapte?!
De-aceea câți îndrăzni-vor, pe-această cale s'apuce,
Vor sfârși - ori bând cucută, - ori ca și Hristos, pe cruce!*

Fl. Mureșanu

Personalitatea lui Iisus.

În cadrele Cercului de studii religioase a Societății „Credința Ortodoxă“, Sâmbătă 9 I. c., a vorbit dl Prof. Dr. G. L. Muntean, despre „Personalitatea lui Iisus“, în afară de critică. S'ar putea umplea bibliotecii întregi cu scrieri despre Mântuitorul. Pe cât de multe sunt aceste scrieri, pe atât de multe sunt formele în care-i privit Iisus, după culoarea geamului prin care privește fiecare dintre scriitorii, această flacăra strălucitoare și caldă, care timp de peste 19 veacuri, a luminat și încălzit drumul omenirii. În sec. IX. erau mai multe crezuri. Unii propovăduiau religia dreptății, a proletariatului, a frumsetii ș. a., cari voiau un creștinism fără Dumnezeu. Răsunetul acestor crezuri, mai mult politice și filosofice, repede a amuțit și atunci au încercat prin credințe greșite să satisfacă necesitățile, căutate de oameni în religie. Așa au fost spiritiștii, teosofii etc., însă rezultatul lor a fost ademenirea câtorva femei slabe de minte și câtorva bărbați lipsiți de echilibrul sufletesc. Curioși sunt liber-cugetătorii, cari bucurosi ar restigni a doua oară pe Cristos. Ei văd în Iisus un profet, un vrăjitor, un răzvrătit. Moartea lui o consideră aparentă. Unii-l consideră mit, iar alții o personalitate eminentă a timpului său.

Toate aceste străduințe de a izgoni pe Iisus, au rămas neputincioase. Amintirea lui e pretutindeni, în pictură, în literatură și dacă s'ar nimici toate operele de artă, El trăește în sufletele oamenilor.

În acest loc privit prin geamul străveziu, de cel mai fin cristal, vezi adevărata personalitate a lui Iisus. Arătăm pe scurt cum vede d-sa pe Iisus, privind prin acest geam, nu ca teolog și reprezentant al bisericii învățătoare, ci ca un simplu creștin. Iisus n'a impresionat prin exteriorul său, ci

numai prin cuvintele și faptele lui minunate. Impresionează lumea exclusiv prin viața lui spirituală. O trăsătură principală a ființei lui, este simplitatea. Exemplu, pe toți bolnavii vindecați îi oprește de a vorbi de binefacerile lui. Două proprietăți valoroase cari decurg din prima sunt: intrinsecitatea și zmerenia. Din trăirile interne a izvorit adevărul: „Ce-i folosește omului, dacă câștigă lumea toată, dar își pierde sufletul“. În opoziție cu rugăciunea îngâmfărilor, la mijlocul străzilor, el se bucură de rugăciunea făcută într'ascuns. Întreagă viața lui vorbește despre zmerenie. „Eu duc povara sufletelor obosite și îngreuiate, în locul celor care cu biciul îi silesc“. Are compătimire, ba chiar consimțire în suflet față de suferințele altora. Iisus e personificarea milei, iubirea lui e fără margini. Și soldații cari l-au restignit erau iubiți de el. Era delicat, dar n'avea nimic femeesc. Știa ce voește și împlinia totdeauna ce voia. Cu păcătoșii putea face alianță, dar cu păcatul nu. Pe cruce se roagă pentru păcatele altora (ale omenirii). Era iubitor de patrie. Conștiința rea îi lipsea. Drumul lui e drept, cu o potecă spre Golgota. Iisus e unitatea și armonia. Conștiința dreaptă totdeauna îl însoțea. Cu femeile se poartă ca un tată și povățuitor. În contrast cu paternitatea, avea și ceva copilăresc în el, și anume: nevinovăția, încrederea în Tatăl său ceresc, simplitatea. Avea o măsură proprie pentru veselie și umilință. Când e proclamat împărat, el nu părea prea vesel. Era artist. Frumsețea parabolelor lui, n'o are nimeni. E mare realist (Samarineanul), dar și cel mai mare idealist (bucuria părintelui când află fiul rătăcit); profund gânditor.

Aproapele, zice El, îl cunoști după iubirea care o ai. Mare orator (predica de pe munte), toate împrejurările știe să și le facă folositoare scopului. Opera lui e multilaterală, dar nu e un fantastic. Nu se aruncă în calea morții, ci își urmează drumul până sosește momentul. E adânc consecventă personalitatea lui Iisus. Ființa vieții lui nu-i știrbită prin suferințe. Izvorul puterii lui rezidă în dumnezeire. Este personalitatea universală, le întrunește toate și este tuturora Domn.

De încheere, spune d-sa, e liber să privească ori-cine cum vrea pe Iisus, numai

să știe că e responsabil, căci de o astfel de personalitate nu se va mai izbi istoria. Printr'un frumos exemplu dă îndemn, ca fiecare să poarte lumina aprinsă, împărtaşind și altora din lumina ei.

* * * CRONICĂ * * *

Ședințele extraordinare ale Sfântului Sinod. Luni, la 11 Aprilie c., Sf. Sinod a fost convocat în ședință extraordinară, întrunindu-se sub prezidenția I. P. Sf. Sale Patriarhului Miron Cristea. La ședință a participat și dl prof. N. Iorga, ministrul instrucțiunii și cultelor. S'a luat în discuțiune proiectul de lege depus în Cameră de dl deputat I. Mihalache, prin care se cere modificarea legii de organizare bisericească în ceea ce privește alegerea adunărilor eparhiale. Între altele acest proiect prevede disolvarea actualelor adunări eparhiale. D-l N. Iorga a declarat că această disolvare nu se va face. A decis apoi să trimită Sinodului textul noului proiect de lege, pentru a fi luat la cunoștință, discutat și a-și da avizul.

În ziua a doua punându-se în discuție proiectul de lege pentru modificarea legii de organizare bisericească în partea privitoare la alegerea adunării eparhiale, Sinodul a exprimat mulțumiri dlui prim-ministru pentru că i s'a cerut avizul asupra acestui proiect. Cercetând proiectul, Sf. Sinod a găsit că nu este de competența autorității laice să propună această modificare, și și-a exprimat părerea, că, acest lucru depinde numai de consiliul superior bisericesc, singurul în măsură să modifice actualul regim bisericesc. Sinodul intenționând să aducă unele modificări în procedura electorală pentru alegerile eparhiale, s'a adresat în acest scop celor cinci mitropolii ortodoxe, pentru a face propuneri. În senzul celor hotărâte s'a trimis o adresă ministerului instrucțiunii.

Foile parohiale. Pe lângă foile eparhiale, — unele simple buletine cu puțină parte neoficială — primim la redacție și câteva foi parohiale, cum e „Glasul Domnului“ vestitorul parohiei ortodoxe din Arad, (în al cincilea an de apariție), condusă de harnicul preot prof. Caius Turicu; „Calea Vieții“ dela Biserica „Sf. Andrei“ din Iași

redactată de pr. C. Gr. Vuiescu, iar acum în urmă „Lumina creștină“ foaia parohiei St. Elefterie din București redactată de pr. Dr. M. Bulacu și altele. Modeste în înfățișare, însă bogate în conținut, producând o literatură nouă de îndrumare prin scris a enoriașilor, care dă roade, trezind la viață creștinească pe mulți intelectuali până ieri streini de biserică. — În acest senz pornise la drum și „Clujul Ortodox“, care din lipsă de sprijin și-a încetat apariția. O astfel de foaie parohială poate trăi numai cu o intență propagandă și într'o parohie cât mai închegată.

cruce va străjui mormintele, ca un simbol al biruinței lui Hristos, asupra morții, și acolo se va oficia cu tot fastul posibil parastasul, deslegarea și predica pentru toți morții parohiei.

Introdus bine și sistematic acest cult al morților, problema regulării și înfrumșetării cimitirelor se rezolvă dela sine și ele vor deveni ceea ce trebuie să fie: locuri sfinte, pentru morți de adevărată odihnă, iar pentru vii locuri de meditație și concentrare spirituală, de reculegere morală și de inspirație pentru cultul virtuților creștinești.

Cluj, la 7 Aprilie 1932.

Consiliul eparhial.

PARTEA OFICIALĂ

CONSILIUL EPARHIAL ORT.-ROM. DIN CLUJ

Nr. 2589—1932.

Comunicat oficial
către toate oficiile protopopești și parohiale.

Învităm organele parohiale din matere și filiale, ca acțiunea de *regularea cimitirelor*, întreruptă în toamna trecută sau încă neefectuată în unele locuri din cauza lipsei de fonduri, să o reia, continue și desăvârșească în primăvara aceasta, conform indicațiunilor din ordinele Nrii 2602 și 6161 din 1931 și sub răspunderea personală.

Învităm apoi C. preoți, ca paralel cu înfrumșetarea cimitirelor să creieze și intensifice și însuși „*Cultul morților*“, prin predici rugăciuni, pomeniri și servicii pentru morți, prin îngrijirea mormintelor și crucilor de pe ele, dar mai ales prin introducerea și ținerea *zilei morților* într'una din Sâmbetele morților, ca de pildă în Sâmbăta lui Lazar, sau poate în Sâmbăta Rusaliilor, când și natura e mai plină de verdeață și viață și când prin abundența florilor ar fi mai accesibilă împodobirea mormintelor grăitoare de atâtea virtuți, amintiri și duioșii familiare și prietenești din vremurile trecute.

În această zi a morților, se va face dela biserică la cimitir, o procesiune impunătoare, în sunetul clopotelor, a cântărilor funebre ale cântăreților și școlilor, cu praporii și Sfânta Cruce în frunte, până la „*Răstignirea*“ din mijlocul cimitirului, care

Convocare.

În conformitate cu art. 81 din Statutul legii de organizare și conform ordinului Ven. Consiliu eparhial Nr. 751—1932, convocăm *conferința de primăvară preotească* din protopopiatul *Cetatea-de-peatră, la Baia-mare, pe Joi în 21 Aprilie a. c.*, cu următorul

Program:

1. La ora 9, Invocarea Duhului Sfânt, celebrat de preoții Aug. Șovrea, Aurel Miclea și Miron Ciocaș. Va predica pr. Aug. Șovrea după textul „*Fericiți veți fi când vă vor batjocori pe voi și vă vor gonii și vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră*“. Matei 5, 11.

2. Mărturisirea preoților. Ca duhovnici se designează preoții Gheorghe Gheție și Ștefan Miclea.

3. Problema salarizării preoților. Tema aceasta va fi prelucrată de fiecare preot și înaintată subsemnatului până la 15 Aprilie. Asupra acestora va raporta la conferință comisiunea din preoții Ștefan Miclea, Liviu Greblea și Augustin Dragomir.

4. Eventuale propuneri.

Baia-mare, 29 Martie 1932.

Prot. Alexiu Latiș, președinte.

Cel mai folositor dar de Paști, al adevăratului creștin, este: o carte de rugăciuni.

În acest scop comandați dela „*Librăria Eparhiei*“ din Cluj —
Cartea de rugăciuni: „**Pâinea Vieții**“